

Dosarul nr. 1ra-230/2023
1-21119436-01-1ra-03022023

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

05 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată în componența:

Președinte – Talpă Boris,

Judecători – Eremciuc Ghenadie, Mânăscurtă Igor,

judecând, fără citarea părților, recursul declarat de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia Oficiul Central, Sîrbu Lilia, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 03 noiembrie 2022, în cauza penală privindu-l pe

Amanu Nicolae XXXXX, născut la xxxx, originar și domiciliat în r-nul Xxxx, s. Xxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 10.08.2021 - 25.05.2022,

Instanța de apel: 17.06.2022 - 03.11.2022,

Instanța de recurs: 03.02.2023 - 05.03.2024.

Asupra recursului menționat, completul de judecată,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoreiei Cimișlia, sediul Central din 25 mai 2022, *cauza fiind examinată conform prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală*, a fost încetat procesul penal în privința lui Amanu Nicolae învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art.157 Cod penal, în temeiul art.2 din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr.243 din 24 decembrie 2021.

S-a încasat de la Amanu Nicolae în beneficiul statului cheltuielile judiciare în sumă de 448 lei.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a constatat că, Amanu Nicolae, la data de 10 iunie 2021, în jurul orelor 20:00, fiind în serviciu la magazinul „Nanu Marchet”, ce aparține SRL „Nelemot Com”, amplasat în or. Xxxx, str. Xxxx, nr. xxxx, auzind gălăgie în holul magazinului, pentru a clarifica situația, a coborât la nivelul I unde se afla Alexandrean Alexei și Alexandrean Nicolai, care, fiind în stare de ebrietate alcoolică, manifestau un comportament agresiv față de angajații magazinului „Linella”, amplasat în același sediu. În scopul de a aplana situația, Amanu Nicolai i-a solicitat lui Alexandrean Alexei să iasă din magazin, după ce aflându-se ambii pe pragul de la intrare în magazin, Amanu Nicolae văzând că Alexandrean Alexei nu se calmează și prelungeste să se comporte agresiv, în timp ce ultimul s-a întors cu fața spre el, fără a-și da seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, precum și fără a prevedea posibilitatea survenirii urmărilor prejudiciabile ale acesteia, deși putea și trebuia să le prevadă, l-a

îmbrâncit pe Alexandrean Alexei, ca rezultat ultimul a căzut de pe scări, la cădere sprijinindu-se în mâna dreaptă, în consecințe fiindu-i cauzate leziuni corporale sub formă de fractură închisă a radiusului antebrațului drept în loc tipic, cu deplasare a fragmentelor, leziuni corporale care potrivit raportului de expertiză judiciară nr.202114D0073 din 13 iulie 2021 au fost cauzate prin acțiunea traumatică a unui corp contondent-dur, la cădere cu sprijin în mâna dreaptă, care condiționează dereglarea sănătății pe timp lung și se califică ca vătămare corporală medie.

Astfel, acțiunile inculpatului Amanu Nicolae Xxxxx au fost încadrate juridic în baza art. 157 Cod penal, conform indicilor calificativi – *vătămarea medie a integrității corporale și a sănătății, cauzată din imprudență*.

3. Împotriva sentinței a declarat apel procurorul, care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatul Amanu Nicolae să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 157 Cod penal la 160 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

În temeiul Legii nr.243 din 24.12.2021, „Privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova”, Amanu Nicolae să fie liberat de executarea pedepsei stabilite, conform art. 107 din Codul penal, sentința urmând a fi adoptată în corespundere cu prevederile art.389 alin.(4) pct.2) din Codul de procedură penală.

În susținerea argumentelor invocate partea acuzării a invocat că, la aplicarea Legii privind amnistia instanța de fond urma să constate vinovăția inculpatului în comiterea faptei incriminate, cu stabilirea unei pedepse penale, identificată ca rezultat al individualizării pedepsei, ulterior a libera inculpatul de la executarea pedepsei în temeiul actului de amnistie, pronunțând în acest sens sentința de condamnare în temeiul art.389 alin.(4) pct.2) Cod de procedură penală și cu expunerea ulterioară asupra chestiunilor prevăzute la art. 385 Cod de procedură penală.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 03 noiembrie 2022, a fost respins ca nefondat, apelul procurorului și menținută sentința fără modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, toate argumentele procurorului invocate, fiind înaintate fără luare în calcul principiul de interpretare sistematică a actelor normative codificate aplicabile și care încalcă drepturile fundamentale ale inculpatului.

Instanța de apel a indicat că emiterea sentinței de încetare a procesului penal în baza actului de amnistie, nu constituie temei de reabilitare a inculpatului, însă aceasta nu înseamnă, că faptul vizat duce la emiterea unei sentințe de condamnare.

Astfel, prevederile art. 2 a Legii nr. 243 din 24.12.2021 poate fi aplicată atât pentru înlăturarea răspunderii penale, cât și pentru înlăturarea pedepsei penale, totodată dreptul la alegere se oferă persoanelor bănuite, învinuite și inculpate. Și doar în privința persoanei, care nu este de acord cu încetarea procesului penal în conformitate cu art. 2 alin. (1) - (3) Legea nr. 243 din 24.12.2021, instanța de judecată poate dispune la emiterea sentinței încetarea procesului penal, dacă în rezultatul cercetării judecătorești a fost confirmată vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii. Anume pentru acest caz și

sunt aplicabile prevederile art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, propuse de apelant, iar în cazul exprimării acordului inculpatului la aplicarea actului de amnistie, prin depunerea cererii corespunzătoare, procesul penal urmează a fi încetat atât în cadrul ședinței preliminare, cât și în cadrul cercetării judecătorești în conformitate cu actul de amnistie și prevederile Codului de procedură penală.

În conformitate cu art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care a intervenit termenul de prescripție sau amnistia.

Potrivit prevederilor art. 332 alin. (5) Cod de procedură penală, în cazul prevăzut la art.275 pct.4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit.

Conform prevederilor art. 350 alin. (1) Cod de procedură penală, dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art. 332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

Potrivit art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

Astfel, Codul de procedură penală direct interzice numirea și examinarea cauzei pe fond, și mai ales emiterea sentinței de condamnare pe cauze, la care există temeiuri pentru încetarea procesului penal, inclusiv în baza actului de amnistie.

Consecințele apărute în urma aplicării amnistiei, înlătură răspunderea penală, pedeapsa, sau după caz, alte consecințe de condamnare, pentru acțiunile comise până la apariția actului de grațiere. Amnistia dispune de caracter mixt, bazându-se doar pe in rem (în privința anumitor infracțiuni) și in personam (în privința persoanelor, care întrunesc condițiile legii).

În acest caz, pentru justa soluționare a apelului este necesar de a determina corect care consecințe le va avea amnistia: înlăturarea răspunderii penale sau înlăturarea pedepsei, deoarece prezenta lege prevede posibilitatea ambelor efecte.

Conform prevederilor art.50 Cod penal, se consideră răspundere penală condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracționale și a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege.

Adică, prin înlăturarea răspunderii penale pe motivul survenirii amnistiei se înlătură și actul cu privire la amnistie (înlăturarea actului de învinuire înseamnă lipsa vreunei sentinței de condamnare), și respectiv obligația de a executa careva pedeapsă penală. În cazul, în care nu există condamnare publică, nu poate exista sentința de condamnare.

Concomitent, înlăturarea pedepsei, ca efect al survenirii actului de amnistie, poate avea loc doar atunci, când este posibilă aplicarea acesteia, însă ea nu se mai aplică. Aici instanța de apel a menționat, că posibilitatea stabilirii pedepsei poate exista doar în cazul, în care persoana a fost recunoscută vinovată în comiterea vreunei infracțiuni. Adică, dacă pedeapsa a fost înlăturată, atunci trebuie să existe sentința de condamnare privitor la recunoașterea vinovăției cu stabilirea pedepsei sau liberare de la executarea acesteia.

Înlăturarea răspunderii penale nu se identifică cu înlăturarea pedepsei, dat fiind faptul, că prima presupune o scutire a persoanei, care a săvârșit o infracțiune, de obligația de a suporta sancțiunea prevăzută de norma de incriminare, iar a doua presupune scutirea persoanei de executarea pedepsei stabilite prin sentința de condamnare (adică, doar după recunoașterea vinovăției și stabilirea pedepsei). Deci, înlăturarea răspunderii poate fi efectuată doar prin încetarea procesului (este alogică înlăturarea răspunderii penale prin recunoașterea vinovăției și liberarea de executarea pedepsei, deoarece răspunderea penală a intervenit și a fost aplicată), iar înlăturarea pedepsei poate fi realizată doar prin sentință de condamnare (cu stabilirea pedepsei) cu liberare de executare a pedepsei.

Soluția încetării procesului penal în ședință de judecată are semnificația absolvirii inculpatului de răspundere penală și de pedeapsă pentru temeuri de nereabilitare, iar în unele cazuri și pentru temeuri de reabilitare. Astfel, absolvirea este o soluție a instanței de judecată prin care cel acuzat se scutește de răspundere penală în cazurile când tragerea la răspundere penală este împiedicată de anumite circumstanțe prevăzute de lege sau se dispune înlocuirea acesteia cu alte modalități de răspundere (de exemplu cu cea contravențională).

Încetarea procesului penal în faza judecării cauzei în prima instanță constituie o soluție, determinată de inoportunitatea atingerii scopului procesului penal, de regulă, fără a se pronunța asupra vinovăției sau nevinovăției inculpatului.

Mai mult, înlăturarea răspunderii penale prin încetarea procesului din motivul intervenirii prescripției, nu contravine prezumției nevinovăției dacă persoana care a săvârșit o infracțiune este de acord să fie liberată de răspundere penală și nu insistă asupra soluționării cauzei penale în ședință de judecată publică. La baza acestei concluzii stă argumentul, că prezumția nevinovăției este nu doar un principiu, ci și un drept al persoanei, în special al celei acuzate de săvârșirea unei infracțiuni, și acesta ar trebui, în consecință, interpretat ca un drept și nu ca o obligație. Dacă persoana renunță la un anumit drept, atunci ea nu mai poate pretinde că i s-ar fi încălcat acest drept.

Respectiv, instanța de judecată poate dispune încetarea procesului (chiar și în cadrul ședinței preliminare) din motivul intervenirii amnistiei și această posibilitate nu contravene prezumției vinovăției, dacă persoana care a săvârșit o infracțiune, a cărei răspundere penală urmează să fie înlăturată, renunță la dreptul său de a-i fi dovedită vinovăția.

La caz, inculpatul poate renunța la acest drept prin depunerea cererii de aplicare a amnistiei, inculpatul consimte aplicarea amnistiei prin încetarea procesului penal pe temei de nereabilitare.

În cazurile în care inculpatul nu manifestă, direct sau indirect, acordul la aplicarea amnistiei (refuză să manifeste acordul; solicită achitarea sa; solicită încetarea procesului pe un alt temei decât amnistia; se eschivează de la prezentare în ședință și examinarea cauzei are loc în lipsa sa), doar atunci instanța de judecată urmează să examineze probele, emițând o sentință. Această sentință poate fi de achitare, de încetare (pe alt temei decât amnistia) sau de condamnare cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea pedepsei.

Totodată, în condițiile solicitate de procuror nu poate fi vorba de sentința de condamnare în condițiile în care cauza nu a fost examinată în fond.

Concomitent, discutând argumentul procurorului precum, că aplicarea amnistiei în privința inculpatului nu constituie temei pentru reabilitarea persoanei, instanța de apel a menționat că, în actul normativ examinat pe această chestiune legislatorul a admis o anumită neconcordanță, care nu poate fi interpretată în detrimentul drepturilor inculpatului.

Instanța de judecată a atras atenția, că Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021 nu conține indicații directe că, recunoașterea vinovăției este o condiție pentru aplicarea amnistiei, ori că acordul inculpatului la aplicarea amnistiei în privința sa se echivalează cu recunoașterea vinovăției.

Reieșind din cele menționate rezultă că în procesul de examinare a cauzei, la orice etapă, inculpatul este în drept să realizeze prezumția nevinovăției printr-un acord în scris, să solicite încetarea procesului penal în privința lui în baza art. 2 din Legea nr. 243 din 24.12.2021 și să evite condamnarea, adică emiterea sentinței de condamnare și consecințele nefavorabile legate cu acesta. Cererea poate fi depusă de către inculpat atât în ședința preliminară, cât și după numirea cauzei spre judecare și chiar la utilizarea căii de atac cu apel, prevăzută în scopul desfășurării unei noi cercetări judecătorești a laturii de fapt și de drept a cauzei (art. 400 alin. (1) Cod de procedură penală), unde figurantul cauzei își păstrează statutul de inculpat (art. 65 alin. (3) p. 1) și art. 466 Cod de procedură penală).

Instanța de judecată este obligată să examineze cererea inculpatului privind încetarea procesului penal, după care, în camera de deliberare va emite sentința de încetare a procesului penal. În acest caz, la adoptarea hotărârii privind încetarea procesului penal, nu va fi analizat obiectul probării.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, procurorul a atacat-o cu recurs, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din motiv că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În argumentarea recursului acuzatorul de stat a indicat că, conform secțiunii 1 a Capitolului III al Titlului II al Părții Speciale al Codului de procedură penală, identifică trei categorii de sentințe ce urmează a fi adoptate de către instanțele de judecată la finalizarea examinării unei cauze penale și anume:

- sentințe de condamnare (art.389 Cod de procedură penală);
- sentințe de achitare (art.390 Cod de procedură penală);
- sentințe de încetare a procesului penal (art.391 Cod de procedură penală).

În speță, soluția în cauza dată este o sentință de condamnare, acest fapt fiind expres prevăzut la art. 389 alin.(4) pct.2) Cod de procedură penală - cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal. Cât privește soluția adoptată și menținută de instanța de apel, nu se regăsește în conținutul art. 391 Cod de procedură penală.

Emiterea unei hotărâri de încetare a procesului penal pe motivul aplicării amnistiei este exclusă și de prevederile art. 107 alin. (1) Cod penal, care stabilesc că amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea pedepsei, astfel, pe caz urma să fie constatată vinovăția inculpatului Amanu N. în comiterea faptei incriminate cu absolvirea de la executarea pedepsei, fapt care nu era posibil în cazul încetării procesului penal.

Luând în considerație că, o hotărâre judecătorească de aplicare a amnistiei nu constituie temei de reabilitare a persoanei, amnistia poate fi aplicată doar după cercetarea tuturor probelor și stabilirea vinovăției persoanei în comiterea infracțiunii incriminate, în ordinea art. 389 alin.(4) pct. 2) Cod de procedură penală, pe caz urmând a fi adoptată o hotărâre de condamnare cu liberarea lui Amanu Nicolae de pedeapsa penală.

Prin urmare, instanța de fond corect a examinat probele, le-a apreciat și în partea descriptivă a sentinței a stabilit vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, însă, greșit a constatat că în cazul cercetat procesul penal urmează a fi încetat fără ca subiectul probării să fie supus analizei și fără stabilirea vinovăției inculpatului, or cum a fost menționat amnistia poate fi aplicată doar după cercetarea tuturor probelor și stabilirea vinovăției persoanei în comiterea infracțiunii incriminate, în ordinea art. 389 alin.(4) pct.2) Cod de procedură penală. Consideră că instanța de apel greșit și neîntemeiat a încetat procesul penal în legătură cu aplicarea Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței a Republicii Moldova nr.243 din 24.12.2021.

7. Referință asupra recursului declarat nu a fost depusă.

8. Judecând recursul declarat, în raport cu materialele cauzei, completul de judecată concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei din următoarele considerente.

Judecând recursul declarat, în raport cu materialele cauzei, completul de judecată concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei din următoarele considerente.

Conform prevederilor Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție), art.XI alin.(3), *recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.*

În speță se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023) și a declarat recursul în termen la 18 ianuarie 2023.

Totodată, din textul legii menționate, rezultă că procedura de judecare a recursului depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a acestei Legi, urmează să fie efectuată conform noilor modificări introduse în prevederile Codului de procedură penală, în vigoare din 01 septembrie 2023.

Potrivit prevederilor art.433 alin.(1) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), *dacă este considerat admisibil, un complet din 3 judecători examinează recursul în fond.*

Examinând admisibilitatea prezentei cauze, completul de judecată a constatat admisibil recursul declarat și întru verificarea legalității hotărârii atacate prin prisma temeiului invocat de către recurent, recursul urmează a fi examinat în fond.

Conform art. 434 Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii atacate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 427.*

În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit.c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează, parțial sau integral, hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În sensul art. 427 alin.(1) Cod de procedură penală (în redacția Legii nr.66 din 05.04.2012 în vigoare din 27.10.2012), hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Acuzatorul de stat a invocat prezența erorii de drept prevăzută de art. 427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, care stipulează că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, când hotărârea atacată nu cuprinde motivele legale pe care se întemeiază soluția.

Totodată, instanța de recurs atestă că recurentul își exprimă dezacordul cu soluțiile instanțelor de fond referitor la aplicarea prevederilor Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Verificând criticile expuse în recursul declarat de procuror, în raport cu actele cauzei, instanța de recurs constată că, acestea sunt întemeiate, or, s-a stabilit, că adoptând soluțiile enunțate, instanțele de fond nu au respectat procedura de aplicare a actului de amnistie prevăzută de normele Codului de procedură penală.

Completul de judecată reține că, potrivit art. 2 alin. (1) - (4) al Legii nr. 243 din 24.12.2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, **procesele penale** în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr. 985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, **încetează la faza** de urmărire penală sau la cea **de judecare a cauzei**, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege. Procesul penal în privința infracțiunilor ușoare, mai puțin grave și grave, săvârșite până la adoptarea prezentei legi de persoane care, la data comiterii infracțiunii, nu atinseseră vârsta de 18 ani, încetează la faza de urmărire penală sau la faza de judecare a cauzei. **Încetarea procesului penal conform alin. (1) și (2) are loc cu acordul scris al persoanei bănuite, învinuite sau inculpate.** În privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin. (1) - (3) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art. 1 și nu cade sub incidența art. 6.

În speță, se atestă că:

- potrivit încheierii din 11.08.2021, cauza nominalizată, a fost numită spre judecare cu indicarea că va avea loc ședința preliminară pentru 09.09.2021, însă nefiind petrecută ședința preliminară (f.d 104);

- potrivit procesului verbal a ședinței de judecată din 06.05.2022, până la începerea cercetării judecătorești, inculpatul asistat de avocatul său recunoaște săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în baza art.364¹ Cod de procedură penală, în acest sens fiind depusă o cerere scrisă, inclusiv și cerere de aplicare a amnistiei, ulterior cererea fiind acceptată de către instanța de judecată, **s-a purces la cercetarea judecătorească cu audierea pe viu a inculpatului și cercetarea probelor recunoscute de ultimul, după cercetarea probelor**, inculpatul asistat de apărătorul său a depus o cerere prin care a solicitat aplicarea actului de amnistie prin încetarea procesului penal în privința sa (f.d. 128-132).

Astfel, completul de judecată conchide că prima instanță **parcurgând toate etapele procesuale începând cu punerea cauzei pe rol, acceptând cererea inculpatului de judecare a cauzei pe baza probelor de administrate în faza de urmărire penală și finisând cu cercetarea judecătorească**, a adoptat sentința de încetare a procesul penal pornit în baza art. 157 Cod penal în privința lui Amanu Nicolae, în temeiul art. 2 alin. (1) al Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, contrar normelor de procedură penală care prevăd etapele procedurale și adoptarea unei sentințe legale în acest sens.

Totodată, instanța de recurs menționează că instanța de fond, în sentință, făcând referire la prevederile:

- art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5) –9), 285 alin. (2), precum și în cazurile prevăzute în art.53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă, alin.(5) în cazul prevăzut de art. 275 pct.4) încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz procedura continuă în mod obișnuit;

- art.275 pct.(4) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care a intervenit amnistia;

- art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, nu a reținut că:

a) din interpretarea normelor procesual-penale, art. 350 Cod de procedură penală, rezultă că încetarea procesului penal, în temeiurile prevăzute de art. 332 Cod de procedură penală, **intervine până la etapa cercetării judecătorești (etapa preliminară)**, iar dacă aceasta a fost desfășurată, sentința se adoptă în temeiurile art. 389-391 Cod de procedură penală, la caz, la etapa ședinței preliminare nu a fost depusă cererea privind aplicarea actului de amnistie;

b) prescripțiile art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, **sunt aplicabile la etapa urmăririi penale**, or, la caz, acordul inculpatului de încetarea a procesului în legătura cu

aplicarea amnistiei a fost impus după cercetarea judecătorească, iar în cazul prevăzut la art. 275 pct. 4) încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit;

c) conținutul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, se referă la **cazurile expres** prevăzute de lege și anume situația descrisă în dispoziția art. 11 alin. (4), art. 57-58, alin. (4) art. 165 și art. 206, alin. (5) art. 217 și alin. (4) art. 325 Cod penal.

În același timp, art. 391 Cod de procedură penală (Sentința de încetare a procesului penal), nu prevede că, **după ce procedura continuă în mod obișnuit** și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal **în cazul aplicării actului amnistiei**, cât, de altfel, și a prescripției. Ori, aceste două cazuri de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art. 391 Cod de procedură penală, sunt soluționate, **după faza ședinței preliminare** (art. 332 al. (5), 384 CPP), **doar în cadrul adoptării unei sentințe sau deciziei (instanței de apel) de condamnare**, în virtutea esenței sale procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate inculpatului în condițiile prescrise la art. 389, 394 alin. (1) și (2) și 395 Cod de procedură penală, spre deosebire de cele prevăzute în art. 394 alin. (4) și 396 Cod de procedură penală, adică cele proprii unei sentințe de încetare;

d) consecutivitatea prescripțiilor din art. 1 alin. (1), 7 alin. (1) – (8) , 2 alin. (4), 275 pct. 4), 285 alin. (2) și (7), 350 alin. (1), 332 alin. (1) și (5), 384 alin. (1), (3) și (4), 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, atestă clar și **concludent că încetarea procesului penal în cazul amnistiei poate fi dispusă doar de instanța de fond, și doar la faza ședinței preliminare, când inculpatul consimte** (art. 350 alin. (1), 332 alin. (1) CPP);

e) dat fiind că procedura continuă în mod obișnuit (art. 332 alin. (5) Cod de procedură penală), instanța de fond și de apel (art. 413 alin. (1), art. 415 alin. (1) pct. 2), 419 Cod de procedură penală), hotărăsc asupra învinuirii înaintate inculpatului și aplicarea actului de amnistie **doar prin adoptarea sentinței sau deciziei, de condamnare**, când vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată (în speță cauza fiind examinată în baza art. 3641 Cod de procedură penală), iar în dispozitiv - cu constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei (art. 384, 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394, 395 Cod de procedură penală).

Astfel, potrivit art. 384 alin. (1), (3) și (4) Cod de procedură penală, instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului prin adoptarea sentinței de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal. Sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată. Conform art. 389 alin.(1) și (4) pct. 2) Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată. Sentința de condamnare se

adoptă cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal. Potrivit art. 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), alin. (4) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe, încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului. Conform art. 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, în dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, categoria și mărimea pedepsei aplicate inculpatului. În caz dacă instanța îl găsește pe inculpat vinovat, dar îl liberează de pedeapsă pe baza prevederilor respective ale Codului penal, ea este datoare să menționeze aceasta în dispozitivul sentinței.

În concluzie se reține că prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale.

Mai mult, instanța de recurs reține că instanța de apel fiind investită cu efectuarea unui control judiciar integral atât în fapt, cât și în drept a preluat, de asemenea, o abordare incorectă, ce contravine prevederilor art. 391 și 394 Cod de procedură penală și a menținut sentința fără modificări, or ea era obligată să desființeze hotărârea și să judece cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, astfel instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și repetate în recurs, în special că: *„...instanța de fond urma să adopte o sentință de condamnare în baza art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea acesteia de la executarea pedepsei...”*.

Totodată, completul de judecată atestă că, apelul reprezintă cel de-al doilea grad de jurisdicție penală al fondului cauzei, care, fiind o cale de atac de reformare a hotărârii primei instanțe, presupune o continuare a judecării în vederea adoptării și pronunțării unei decizii legale, întemeiate și motivate, urmând a aplica efectul devolutiv, în conformitate cu care instanța de apel este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei, însă fără a înrăutăți situația apelantului (art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală). Sub acest aspect, instanța de recurs reține că, potrivit art. 60 alin. (1) lit. a) Cod penal - persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii unei infracțiuni ușoare au expirat 2 ani.

Reținând cele menționate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că împrejurările expuse atestă că instanța de fond și cea de apel nu a judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului, casării integrale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra motivelor esențiale invocate în cererea de apel, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CtEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul declarat de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, Sîrbu Lilia, casează integral decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 03 noiembrie 2022, în cauza penală privindu-l pe *Amanu Nicolae Xxxxx*, și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Președinte

Talpă Boris

Judecători

Eremciuc Ghenadie

Mânăscurtă Igor

05 martie 2024

O P I N I E   S E P A R A T Ă

în conformitate cu prevederile art. 339 alin (7), 340 alin. (3) Cod de procedură penală (în cauza penală Amanu Nicolae XXXXX)

1. Prin sentința Judecătorei Cimișlia, sediul Central din 25 mai 2022, cauza fiind examinată conform prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală, a fost încetat procesul penal în privința lui Amanu Nicolae Xxxxx învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 157 Cod penal, în temeiul art.2 din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24 decembrie 2021.

2. Împotriva sentinței a declarat apel procurorul, care a solicitat casarea sentinței, rejudicarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatul Amanu Nicolae să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 157 Cod penal la 160 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

În temeiul Legii nr.243 din 24.12.2021, „Privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova”, Amanu Nicolae să fie liberat de executarea pedepsei stabilite, conform art. 107 din Codul penal, sentința urmând a fi adoptată în corespundere cu prevederile art.389 alin.(4) pct.2) din Codul de procedură penală.

În esență, apelantul a contestat sentința instanței de fond referitor la modul de aplicare a actului de amnistie, considerând că la etapa de judecare a cauzei amnistia poate fi aplicată doar prin adoptarea de către instanța de judecată a sentinței de condamnare cu stabilirea pedepsei penale, cu liberarea de executarea ei și cu expunerea ulterioară asupra chestiunilor prevăzute la art. 385 Cod de procedură penală.

3. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 03 noiembrie 2022, a fost respins ca nefondat, apelul procurorului și menținută sentința fără modificări.

4. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, procurorul a atacat-o cu recurs, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală (redacția legii din 05.04.2012, în vigoare până la 01.09.2023). În esență, recurentul a contestat decizia instanței de apel referitor la modul de aplicare a actului de amnistie de către instanța de fond, considerând că la etapa de judecare a cauzei amnistia poate fi aplicată doar prin adoptarea de către instanța judecătorească a sentinței de condamnare cu aplicarea pedepsei și cu liberarea de executarea ei, conform art. 389 alin.(4) pct.2) Cod de procedură penală, inclusiv și la cererea inculpatului cu privire la aplicarea actului de amnistie depusă pe parcursul judecării cauzei.

5. Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 05 martie 2024, s-a decis admiterea recursului declarat de procuror, casarea integrală a deciziei Colegiului judiciar al Curții

de Apel Comrat din 03 noiembrie 2022, în privința lui *Amanu Nicolae XXXXX*, și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

6. Am semnat decizia menționată a instanței de recurs, în temeiul legii, care obligă judecătorii ce fac parte din completul de judecată de a semna hotărârea judecătorească adoptată de majoritatea membrilor din completul de judecată respectiv, însă exprim dezacordul cu soluția adoptată de către Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție în prezenta cauza penală, deoarece nu am susținut soluția adoptată și consider, că urma a fi adoptată o decizie conform art. 435 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală, de respingerea recursului procurorului, cu menținerea hotărârii atacate, din următoarele considerente.

7. Consider că instanța de apel prin decizia pronunțată în prezenta cauza penală, întemeiat și justificat a menținut încetarea procesului penal la cererea inculpatului depusă pe parcursul judecării cauzei penale privind aplicarea actului de amnistie, în legătură cu intervenirea Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova (nr.243 din 24.12.2021), în conformitate cu prevederile art. (1) și art.(2) alin.(1)-(3) din această lege.

Astfel, menționez că, la data de 24 decembrie 2021 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Legea nominalizată a fost publicată în Monitorul Oficial la data de 31 decembrie 2021, intrând în vigoare de la această dată.

În particular, potrivit art.1 alin. (1) și alin. (2) al Legii nr. 243 din 24.12.2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prezenta lege se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculpate, precum și persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă și sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art. 2–5, 7, 8. Aplicarea amnistiei față de persoanele condamnate se decide de comisiile speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate (în continuare – comisii speciale), instituite, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa, din reprezentanți ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, ai Inspectoratului Național de Probațiune, precum și din experți psihologi judiciari atestați. Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției.

Potrivit art. 2 alin.(1)-(4) al aceleiași Legi, **procesele penale** în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr.985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, **încetează la faza** de urmărire penală sau la cea **de judecare** a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege. Procesul penal în privința infracțiunilor ușoare, mai puțin grave și grave, săvârșite până la adoptarea prezentei legi de persoane care, la data comiterii infracțiunii, nu atinseseră vârsta de 18 ani, încetează la faza de urmărire penală sau la faza de judecare a cauzei. Încetarea procesului penal conform alin.(1) și (2) are loc cu acordul scris al persoanei bănuite, învinuite sau inculpate. În privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin. (1)–(3) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția

inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art.1 și nu cade sub incidența art. 6.

Potrivit art. 6 alin.(1) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prevederile art.1–5 nu se aplică persoanei: a) condamnate la detențiune pe viață sau a cărei pedeapsă capitală a fost comutată în pedeapsă cu închisoare ori în pedeapsa detențiunii pe viață și care a executat mai puțin de 25 de ani de închisoare; a¹) persoanei bănuite, învinuite, inculcate sau condamnate care a fost condamnată anterior pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave, executând în tot sau în parte pedeapsa cu închisoare; b) bănuite, învinuite, inculcate sau condamnate pentru una dintre infracțiunile calificate ca fiind deosebit de grave sau excepțional de grave, conform Codului penal nr.985/2002, ori calificate ca fiind infracțiuni grave conform art.7¹ din Codul penal aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenești din 24 martie 1961; c) bănuite, învinuite, inculcate sau condamnate pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni în locurile de detenție; d) bănuite, învinuite, inculcate sau condamnate pentru una dintre infracțiunile prevăzute la următoarele articole din Codul penal nr.985/2002: art.135–139, art.140 alin.(2), art.140¹–145, art.151, art.158 alin.(2)–(4), art.160 alin.(3), art.164 alin.(2) și (3), art.165, art.166 alin.(2) și (3), art.166¹ și 167, art.168 alin.(2) și (3), art.169 alin.(2), art.171 și 172, art.174–175¹, art.179 alin.(3), art.181², art.183 alin.(2), art.186 alin.(5), art.187 alin.(2)–(5), art.188, art.189 alin.(2)–(6), art.190 alin.(5), art.191 alin.(5), art.196 alin.(4), art.201¹, art.205 și 206, art.208–209, art.211 alin.(2), art.212 alin.(2)–(4), art.213, art.216 alin.(3), art.217 alin.(4), art.217¹ alin. (3) și (4), art.217³, art.217⁴ alin. (2) și (3), art.217⁶, art.219 alin.(2), art.220 alin.(2) și (3), art.236 și 237, art.238 alin.(2), art.239 alin.(2), art.239¹ și 239², art.240 alin.(3) și (4), art.243 și 244, art.245–246¹, art.247 alin.(2), art.248 alin.(3)–(7), art.248¹ și 248², art.252 alin.(2)–(4), art.257 și 258, art.260¹–261¹, art.264 alin.(2)–(6), art.264¹, art.275, art.278–280, art.282–286, art.289–289³, art.292, art.295 alin.(1)–(6), art.295¹ alin.(1) și (2), art.295² alin.(1)–(3), art.303–315, art.322 alin.(2)–(6), art.324–329, art.330², art.332–335¹, art.337–343, art.344 alin.(2), art.345, art.347, art.349, art.352 alin.(3), art.360, art.362¹ alin.(3), art.365 alin.(2) și (3), art.368 alin.(2), art.369 alin.(3), art.370 alin.(2) și (3), art.385–388; e) care a săvârșit infracțiunea prevăzută la art.166¹ alin.(2)–(4), precum și a săvârșit asupra minorilor infracțiunile prevăzute la art.171–175¹, art.201, art.206, art.208–208² din Codul penal nr. 985/2002; f) bănuite, învinuite, inculcate sau condamnate pentru una dintre infracțiunile prevăzute la următoarele articole din Codul penal aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenești din 24 martie 1961: art.63, art.72 alin.(2), art.101¹, art.103, art.103¹ alin.(2), art.104, art.105², art.107 alin.(3) și (4), art.112¹, art.112³, art.113¹, art.113², art.115¹, art.116 alin.(2), art.124¹ alin.(2), art.136, art.155⁴, art.155⁶ alin.(2), art.156 alin.(2), art.157 alin.(3) și (4), art.164⁹ alin.(3), art.177 alin.(4)–(6), art.184 alin.(3), art.187¹ alin.(1), art.189, art.198¹, art.200–203², art.206, art.224, art.224², art.224³, art.224⁶ alin. (2), art.225³, art.262, art.263, art.266, art.269; g) bănuite, învinuite, inculcate sau condamnate pentru o infracțiune săvârșită cu intenție și absolvită anterior în tot sau în parte, în temeiul actului de amnistie sau de grațiere, de pedeapsa stabilită pentru săvârșirea unei alte infracțiuni; h) în privința căreia a fost înlăturată anterior răspunderea penală, de trei sau mai multe ori, în temeiul împăcării părților conform prevederilor art.109 din Codul penal nr.985/2002.

În conformitate cu art.6 alin.(2) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, la aplicarea prevederilor alin.(1) nu se ține cont de antecedentele penale ale persoanei reabilitate și nici de antecedentele penale stinse în modul stabilit de legislație.

La caz, atest că în *instanța de fond*, inculpatul asistat de apărătorul său, a depus o cerere prin care a solicitat aplicarea actului de amnistie prin încetarea procesului penal în temeiul Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. Totodată, inculpatul a recunoscut vinovăția în comiterea infracțiunii incriminate și a manifestat în scris acordul de a fi aplicat față de el actul de amnistie prin încetarea procesului penal.

În acest context, instanța de fond, justificat prin prisma prevederilor art. 1 alin. (1) și art. 2 alin.(1)-(3) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, și lipsa restricțiilor stabilite de art. 6 alin.(1) al Legii, a aplicat amnistia și în conformitate cu art.391 alin.(1) pct.6), art. 332 alin.(5), art.285 alin.(2), art. 275 pct.4) Cod de procedură penală, a încetat procesul penal în privința inculpatului învinuit de comiterea infracțiunii imputate.

Cu privire la argumentele expuse în recursul declarat de către procuror, consider că acestea nu sunt întemeiate și urmau a fi respinse, deoarece contravin cadrului legal în vigoare, impunând statul la suportarea cheltuielilor nejustificate ce țin de judecarea cauzelor penale referitor la care statul a declarat amnistia și în care inculpații și-au dat acord scris la aplicarea actului de amnistie, nefiind constatate prohibiții pentru aplicarea actului de clemență.

Astfel, amnistia este actul de clemență al puterii legiuitoare, prin care aceasta, din considerente de ordin politic sau social, înlătură *răspunderea penală* și *consecințele condamnării* (pedeapsa) pentru infracțiunile săvârșite până la apariția actului de amnistiei.

Noțiunea de amnistie se regăsește în art. 107 din Codul penal, care prevede că amnistia reprezintă actul ce are ca efect *înlăturarea răspunderii penale*¹ sau a *pedepsei*², fie *reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei*³.

Menționez că, actul de amnistie constituie o lege organică prin care se stabilesc categoriile de infracțiuni și persoane pentru care se acordă amnistia, condițiile și limitele de incidență ale acesteia, în Codul penal fiind enumerate efectele amnistiei, în raport cu momentul apariției acesteia (înainte de condamnare ori după condamnarea făptuitorului), iar în Codul de procedură penală sunt prevăzute dispoziții, referitoare la procedura aplicării amnistiei și la consecințele procesuale ale acesteia. Consecințele produse de actul amnistiei conduc la înlăturarea răspunderii penale, a executării pedepsei sau, după caz, alte consecințe ale condamnării, pentru faptele săvârșite anterior apariției actului de clemență. Amnistia dobândește un caracter mixt, ea operând numai *in rem* (cu privire la anumite infracțiuni) și *in personam* (relativ doar la persoanele care întrunesc condițiile legii).

Procedura de aplicare a amnistiei față de persoanele inculpate este reglementată de art. 2 din Legea nr. 234 din 24.12.2021, unde se indică expres că procesul penal încetează la faza de judecare a cauzei, dacă sunt întrunite condițiile expuse în prezenta lege. Totodată, prevederile procesual penale privind modalitatea de aplicare a actului de amnistie de către instanța de judecată, inclusiv prin dispunerea încetării procesului penal la judecarea cauzei penale, sunt prevăzute și de Codul de procedură penală.

Astfel, conform art. 1 alin. (1), art. 7 alin. (1) - (8) din Codul de procedură penală, procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești desfășurată în conformitate cu prevederile prezentului cod, exceptând doar situațiile când prioritate au reglementările internaționale sau când unele prevederi legale sunt declarate neconstituționale.

În corespundere cu art. 107 alin. (1) din Codul penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea *răspunderii penale sau a pedepsei*, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Potrivit **art. 275 pct. 4)** din Codul de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi **încetată** în cazurile în care a intervenit **amnistia**.

Conform art. 285 alin. (2) și (7) din Codul de procedură penală, încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la **art. 275 pct. 4)-9)** din prezentul cod. Încetarea urmăririi penale și liberarea persoanei de răspundere penală nu pot avea loc contrar voinței acesteia. În acest caz, urmărirea penală continuă.

Potrivit art. 350 alin. (1) din Codul de procedură penală, dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art. 332, instanța, **prin sentință motivată, încetează procesul penal** în cauza respectivă.

Totodată, conform **art. 332 alin. (1) și (5)** din Codul de procedură penală, în cazul în care, *pe parcursul judecării cauzei*, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în **art. 285 alin. (2)**, instanța, prin sentința motivată încetează procesul penal, în cauza respectivă. În cazul prevăzut la art. 275 pct. 4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit.

Potrivit art. 384 alin. (1), (3) și (4) din Codul de procedură penală, instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului prin adoptarea sentinței de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal. Sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată.

Conform art. 389 alin. (1) și (4) pct. 2) Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată. Sentința de condamnare se adoptă cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 din Codul penal.

Totodată, conform art. 391 alin.(1) pct.6) Cod de procedura penală, sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

În corespundere cu art. 1 alin. (4) din Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, aplicarea amnistiei față de persoanele inculpate se decide de instanța de judecată, la faza de judecare a cauzei.

Art. 2 alin. (1) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 prescrie că, procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr.985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

În continuare, prevederile art. 2 alin.(3) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, concretizează modul și procedura aplicării actului de amnistie, și anume că, încetarea procesului penal conform alin.(1) și (2) are loc cu acordul scris al persoanei bănuite, învinuite sau inculpate.

Totodată, art.2 alin.(4) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, stabilește procedura și modul de aplicare actului de amnistie pentru persoanele care refuză depunerea cererii de aplicarea amnistiei prin încetarea procesului penal, și anume: ”În privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin. (1) din prezentul articol, instanța de

judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art.1 și nu cade sub incidența art.6.”

Este important că, prevederile menționate mai sus din art.2 alin.(1) și (3) al Legii nr. 243 din 24.12.2021, sunt în consonanță și se regăsesc în prevederile art. 332 alin.(1) Cod de procedură penală, iar prevederile art.2 alin.(4) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, sunt în consonanță și se regăsesc în prevederile art. 332 alin.(5) Cod de procedură penală.

Prin urmare, constat că alegațiile recurentului în sensul existenței obligației instanței judecătorești de a examina cauza penală în fond cu adoptarea doar a sentinței de condamnare cu liberarea vinovatului de executarea pedepsei aplicate potrivit rigorilor art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, nu sunt întemeiate și sunt bazate pe înțelesul eronat a legii.

Astfel, conform art. 332 alin.(1) Cod de procedură penală, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5) –9), 285 alin.(2), precum și în cazurile prevăzute în art. 53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. (Asemenea prevederi se regăsesc la art. 2 alin.(1),(3) din Legea nr. 243 din 24.12.2021).

În conformitate cu art.332 alin.(5) Cod de procedură penală, în cazul prevăzut la art.275 pct.4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit (Asemenea prevederi se regăsesc la art. 2 alin.(4) din Legea nr. 243 din 24.12.2021).

Potrivit prevederilor art. 285 alin.(2) CPP, încetarea urmăririi penale are loc în cazurile *de nereabilitare* a persoanei, prevăzute la art.275 pct.4)–9) din prezentul cod, precum și dacă există cel puțin una din cauzele prevăzute la art.53 din Codul penal sau dacă se constată existența circumstanțelor prevăzute de pct.1) – 3) din alin.(2) a art. 285 CPP.

În conformitate cu prevederile art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită nu poate fi efectuată și va fi încetată în cazurile în care a intervenit termenul de prescripție sau amnistia.

Astfel, cadrul normativ legal aplicabil (art. 332 CPP ca norma procesuală de trimitere la norma de referință) prevede încetarea procesului penal pe parcursul judecării cauzei (și nu numai la etapa ședinței preliminare) în cazul în care a intervenit amnistia și inculpatul prin cerere scrisă optează pentru încetarea procesului penal în baza actului de amnistie, care deși nu este motiv de reabilitare a încetării procesului penal, însă cadrul normativ în vigoare prevede în mod expres o asemenea finalizare a procesului penal prin sentința de încetare, care poate fi adoptată pe parcursul judecării cauzei în instanța de judecată, fără ca statul să mai suporte cheltuieli judiciare la cercetarea tuturor probelor a părții acuzării, devreme ce tot statul în persoana legiuitorului a adoptat actul cu privire la amnistia, iar inculpatul prin cerere autentică consimte aplicarea față de el a actului de amnistie și nu pretinde a fi recunoscut nevinovat prin sentința de achitare.

În consonanță cu cele menționate supra, cadrul normativ legal prevede și modul de soluționare a cauzei penale și pentru persoanele inculpate cărora este aplicabil actul de amnistie, însă persoana refuză încetarea procesului penal.

Astfel, conform art.2 alin.(4) din Legea nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința persoanei *care refuză încetarea procesului penal* conform alin.(1) - (3) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței **poate hotărî încetarea procesului penal** dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în

săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art.1 și nu cade sub incidența art.6.

Acestea prevederi a legii organice sunt în corespundere cu prevederile art. 332 alin. (5) CPP, privind interzicerea încetării procesului penal în temeiul art. 275 pct.4) CPP, fără acordul inculpatului (ori amnistia nu este motiv de reabilitare), și în acest caz procedura judecării cauzei penale continuă în mod obișnuit.

Pe cale de consecință, la finalizarea judecării cauzei penale în privința inculpatului care nu dă acordul la încetarea procesului penal în legătura cu intervenirea actului de amnistie, instanța de judecată procedează conform prevederilor art.384 alin.(1) CPP, corespunzător concluziilor făcute în urma cercetării și aprecierii probelor din cauza penală.

Consecutiv, în cazul în care instanța de judecată ajunge la concluzie despre vinovăția inculpatului, instanța procedează conform prevederilor art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, potrivit cărora, sentința de condamnare se adoptă cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 din Codul penal (doar pentru cazurile în care inculpatul refuză încetarea procesului penal pe motivul intervenirii actului de amnistie, ori pretinde a fi recunoscut nevinovat în urma judecării cauzei penale în procedura obișnuită).

Pentru motivele expuse supra, consider ca fiind corectă soluția *primei instanțe* privind dispunerea încetării procesului penal în privința inculpatului în prezenta cauza penală pe motivul intervenirii actului de amnistie și acceptului inculpatului prin cerere la încetarea procesului penal în temeiul actului de amnistie, menținută de către *instanța de apel*, or unul din efecte a actului de amnistie, este cel de înlăturare a răspunderii penale, iar prevederile actului de amnistie cât și prevederile art. 332 alin. (1), 391 pct. 6) CPP, admit încetarea procesului penal în asemenea situație pe parcursul judecării cauzei.

Este de menționat că, prin argumentele recurentului care, la caz au fost considerate ca fiind întemeiate de către completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, este negat efectul de drept a actului de amnistie, în ce privește înlăturarea *răspunderii penale*, efectul amnistiei prevăzut de art. 107 alin. (1) din Codul penal, și care intervine pentru persoanele în privința cărora cauza penală încă nu a fost examinată și persoana nu a fost trasă la răspundere penală cu aplicarea pedepsei și persoana inculpată consimte aplicarea actului de amnistie prin încetare a procesului penal pe parcursul judecării cauzei penale în instanța de judecată.

Din aceste motive, consider că, în conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, recursul procurorului urma a fi respins, iar decizia instanței de apel, la caz, urma a fi menținută.

Judecător

Eremciuc Ghenadie